

5. Latyshev V. *Inscriptiones antiquae orae septentrionalis Ponti Euxini Graecae et Latinae*. - Petropoli, 1916. Vol. I, ed. 2.
6. Геродот. *История в 9-ти книгах / Пер. Г.А. Стратановского*. - Ленинград: Наука, 1972. - 600с.
7. Русяева А.С. *Духовная культура населения Ольвийского государства. Диссертация на соискание ученой степени доктора исторических наук. АН УССР, Ин-т археологии*. -К., 1990. - Т.2. -264 с.
8. *Melae Pomponii de chorographia libri tres. Rec. C. Frick*. - Lipsiae, 1880.
9. *Plini naturalis historia. Rec. C. Mayhoff*. - Lipsiae, 1892. Vol. I.
10. Зограф А.Н. *Находки монет в местах предполагаемых античных святилищ // Советская археология*. - 1941. - VII. - С.152-160.
11. Еврипид. *Трагедии / Пер. И.Анненского*. - Москва, 1980. - Т.1. - С.425.
12. Граков Б.Н. *Материалы по истории Скифии в греческих надписях Балканского полуострова и Малой Азии. Вестник древней истории*. - 1939. - № 3. -С.231-315.
13. Беккер П. *О двух ольвийских надписях. // Записки одесского общества истории и древностей*. - 1858. -Том 4. -С. 119-130.
14. Семенов-Зусер С.А. *Физическая культура и зрелища в древнегреческих колониях Северного Причерноморья*. - Харьков, 1940. -44с.
15. Ручинская О.А. *Религиозные обряды и празднества в общественной жизни античных городов Северного Причерноморья // Древности*. - Харьков, 1994. -С.73-86.

PECULIARITIES OF ORGANIZATION AND REALIZATION OF ATHLETIC GAMES ON HONOUR OF ACHILLES IN OLBIA

OKSANA HRECHANIUK

Lviv State Institute of Physical Culture

This article is about development of physical culture in the Northern coast of the Black Sea in ancient period. The athletic games on honor of Achilles (Achillei) in Olbia was the most population in the Northern Black Sea area. This games had panhellenic character. Achillei was conducting during V century BC-III century AD on Tendra Spot. As a whole, the athletic games on honour had huge political and cultural importance not only in life of Olbia in the Northern coast of the Black Sea, but also others cities during all period of their existence.

The fact of existence in the Northern Black Sea area of athletic games of panhellenic character with all inherent for ancient competitions of such rank of features of organization, realization and ideals permits to assert origin of sources of olympism on ancient Ukrainian grounds in antique times.

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ГІМНАСТИЧНО-СПОРТИВНОГО РУХУ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

СТЕПАН РОДАК

Львівське училище фізичної культури

Український національний гімнастично-спортивний рух бере свої початки від 1894р., коли у Львові на зразок європейських створюється українське гімнастичне товариство "Сокіл". У 1900р. в с.Заваллю, що на Івано-Франківщині, засновується суто українське гімнастичне або, як його тоді називали, пожежно-руханкове товариство "Січ". Саме на організаційній та ідеологічній основі цих товариств на початку ХХ століття виникають і перші українські спортивні осередки. Діяльність цих товариств, клубів, гуртків, секцій і команд вже достатньо детально описана в працях таких дослідників як О.Вацеба, І.Андрухів, Б.Трофим'як, О.Винничук, І.Яремко, Ю.Михалюк та інших. Завданням цієї роботи є виділити основні характеристики українського національного гімнастично-спортивного руху I половини ХХ століття.

1. Назви товариств і клубів мали українське ідейно-духовне наповнення і відображали українські історично-географічні назви, позитивні приклади з української історії, суспільне значимі події, українських героїв, князів, гетьманів, полководців : "Сокіл", "Січ", "Луг", "Пласт", "Україна", "Поділля", "Буйтур", "Довбуш", "Русь", "Скала", "Дністер", "Підгір'я", "Ватра", "Хортиця", "Черник", "Тризуб", "Сагайдачний", "Богун", "Беркут" тощо.

2. Емблеми та прапори товариств і клубів несли українську геральдичну традицію, що нагадувало про сильний, войовничий і героїчний дух українців і виховувало національну свідомість:

- емблема товариства " Сокіл " : св.Михайло з двома мечами в руках /герб Києва/ та золотисто-жовтий лев, який спинається на скалу /герб Галичини/;

- січові прапори були малинового кольору / козацька традиція /;

- емблема СТ " Україна " : постать архангела Михаїла із золотим німбом, вогненним мечем у правій руці та щитом у лівій. У щиті напис золотими буквами " Україна " .

3. У статутних вимогах наголошувалося на тому, що гімнастичні та спортивні товариства повинні розвивати не тільки тіло, а й плекати душу, виховувати сильну та діяльну особистість, яка прислужиться в майбутньому своєму народові, дозволить досягнути життєвого успіху та суспільного і громадського визнання:

- "Товариство має злучити всіх українців без різниці станів або поглядів. Ціль товариства: виховати в українським народі народню злуку, народню силу і народню честь... Тілесні вправи мають виховати в нас українського громадянина й українського вояка "/з Статуту " Сокола - Батька " /.

- "Спортивне виховання повинно бути таким, щоб сприяти вихованню молоді на державотворчих засадах громадян-патріотів та щоб виробляти національну гідність і окремішність " / з Статуту Українського спортивного союзу/.

4. Девізи та кличі товариств закликали до активної життєвої і громадянської позиції, виховувати в собі такі риси характеру як цілеспрямованість, наполегливість, працелюбність, впевненість в собі і своїх діях, жагу до боротьби і волю до перемоги :

- " Борітеся - поборете !"/з Шевченка/, "Всі враз! Все вперед!"/девизи товариства " Сокіл"/;

- " В єдності сила, в силі- перемога!"/девіз товариства "Січ"/;

- " Не плачем, а мечем !", " Не лебедіти , а стреміти !", " Ділами, не словами !", " Байдужі гинуть !", " Хто не йде, той лишається позаду !", "Виховання тіла-шлях до виховання духа !" /руханкові кличі-заклики тих часів /.

5. Моральні заповіді українських соколів націлювали на патріотичне виховання, любов до рідної землі та свого народу, готовність захищати їх у разі небезпеки зі сторони ворогів:

- " Сокіл " - це символ свободи ;

- " Сокіл " стремить виховати здорове тіло і душу ;

- " Сокіл " - це свідомий і дисциплінований українець ;

- " Сокіл " вчиться єдності і послухності життя в громаді;

- " Сокіл " пам'ятає, що світом володіють активні люди ;

- " Сокіл " слухає наказів старших ;

- " Сокіл " дбає про народну честь, сміле око, сильні груди;

- " Сокіл " любить Україну ;

- " Сокіл " вірить, що працею і злукою здобуває народу свободу;

- " Сокіл " знає свій клич " Всі враз ! Все вперед !"

6. Ідейне спрямування спортивних свят, здвигів / зльотів/, змагань базувалося на українській культурі, героїчних традиціях, народних ідеалах / Запорозькі ігрища, Сокольські ігрища, День українського спортсмена, здвиги, присвячені Т.Шевченку, Івану Мазепі і т.п./

7. Українська спортивна термінологія наголошувала на багатстві рідної мови та її широкому застосуванні в спортивній діяльності, в назвах фізичних вправ і рухів, видів спорту та технічних прийомів, що застосовуються в них : руханка, змаг, впоряд, прорух, дужання, дивганя, совганя; види спорту: копаний м'яч, відбиванка, пориванка, ситківка, кошиківка, наколесництво і т.д./.

8. Класифікація фізичних вправ відповідали розумінню та менталітету українського народу: впоряд /вправи в строю/, прорух /загальнорозвиваючі вправи/, народні вправи/ біг, ходьба, стрибки, метання, боротьба, піднімання ваги, плавання/, приладові вправи, рухові вправи /пересування по місцевості/, польові вправи /походи, воєнізовані ігри/, рухові вправи, танці та танцювальні вправи, їздові вправи , мандрівництво /самодіяльний туризм/, пожарництво, окружні вправи /вправи військового характеру: стрільба, самозахист, володіння холодною зброєю/, пласт /табірне життя в природі.

9. У діяльності та символах товариств підкреслювалося, що українці - це глибоко релігійні люди і вони живуть у злагоді з богом і природою:

- див. опис емблем товариства "Сокіл" і "Україна" в п. 2 ;

- девіз товариства "Пласт" - " Бог і Україна " .

Підсумовуючи, можна сказати, що основні характеристики українського національного гімнастично-спортивного руху першої половини ХХ століття, актуальні і сьогодні. Сучасному українському спорту бракує, власне, національного обличчя і своєї культурної традиції.